

INNSPILL 9.DES. 2015 TIL ENERGIMELDINGEN FRA INNOVASJON NORGE

IN oppgaver er å få flere grundere til å lykkes, få flere vekstkraftige bedrifter med internasjonale ambisjoner, utvikle klynger og få et mer bærekraftig næringsliv. I tillegg skal IN levere innovasjonspolitiske råd til være eierne, som er NFD og Fylkeskommunene.

Innovasjon skjer ikke i et vakuum. Det oppstår i komplekse systemer av bedrifter, kunnskapsinstitusjoner, finansiører, offentlige institusjoner og sivile organisasjoner. Og dyktige enkeltpersoner. Innovasjonsevnen påvirkes av reguleringer, skatter, avgifter, insentiver og langsiktige planer. Og visjoner og målsettinger. Innovasjonsprosesser respekterer ikke departementsgrenser eller arbeidsdelingen i virkemiddelapparatet.

Vinteren og våren nå i 2015 inviterte IN til et drømmeløft for norsk innovasjon. Vi ønsket å hente innspill fra ulike aktører om de norske utfordringer, og hva myndigheter, bedrifter og organisasjoner kan gjøre for å møte disse utfordringene.

Det ble avholdt 84 workshops i Norge og internasjonalt, med over 3500 deltagere.

Vi har forsøkt å analysere den enorme mengden material vi fikk inn, og ønsker her å gi noen innspill. Til Energimeldingen. Disse er:

- Helhetlig tilnærming
- Bedre ressursproduktivitet
- Nye markedsmekanismer
- Aktiv stat

Helhetlig tilnærming

Koblingen mellom energipolitikk og næringspolitikk har historisk vært veldig sterk i Norge, men svakere de senere år. De sterke næringene som petroleum og maritimt har hatt særs gunstige rammebetingelser for næringsutvikling. Sammen har aktørene utviklet verdens fremste leverandørindustri, og sammen har de gått ut i verden og skap en stor eksportindustri.

Storbritannia og mange andre land har sagt at de nye grønne arbeidsplassene kommer innen fornybar energi . Gjennom UK Offshore Wind Industrial Strategy kobles utbygging av havvind sammen med mål om å bygge opp en internasjonal konkurransedyktig leverandørindustri. Den samme koblingen skjer under Energiwende i Tyskland. Norge har gjort det samme tidligere innen olje/gass med suksess. (Onde tunger internasjonalt sier jo til og med at politikken med nasjonal næringsutvikling rundt store energiforekomster ble oppfunnet av Norge!)

Norge er en energinasjon. Vi har naturlige fortrinn innen vannkraft. Det blåser friskt over hele landet, og bølgene er høye. Vi har høyt kompetansenivå. Vi har kompetansen til å gi verden ren energi. At verden har mer behov for elektrisk energi er udiskutabelt. Norge kan velge å være med på denne utviklingen eller ikke. Fra et grønt skifte perspektiv kan vi bidra ved økt energiproduksjon for eksport, eller gjennom økt produksjon av energirike og grønne produkter, eller gjennom økt eksport av varer og tjenester til et marked i vekst.

Vi har et valg, det er en sterk synergi mellom energipolitikk og næringsutvikling – helhetlig innovasjonspolitik

Bedre ressursproduktivitet

Kapital kom mange i Drømmeløftet naturligvis inn på. Det er en mismatch mellom privat og offentlig kapital. Virkemiddelapparatet med Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Enova fungerer godt. Men mangel på stabile og gode rammebetingelser har medført at private investeringer innen energiområdet har for høy inntektsrisiko og usikker avkastning, – dette i skarp kontrast til land vi ønsker å sammenligne oss med.

Vi observerer at viktige reguleringer får uforutsette virkninger. Se på grønne sertifikater. Eksempelvis har forbrukerne og nye aktører innen fornybar produksjon tjent på ordningen, mens gamle kraftprodusenter, næringsutvikling og entreprenørskap har tapt. Fra IN ser vi tydelig at grundervirksomhet og investeringer i utvikling og demoanlegg innen fornybar energi har falt dramatisk siden 2012.

Den viktigste ressursen i energisystemet er kunden, og denne ressursen er i det norske systemet uutnyttet. Et viktig mål for energipolitikken har vært forskyningssikkerhet. Energimeldingens mål bør være hvordan kundene kan bidra til å optimalisere energisystemet, gjennom energieffektivisering, smarte bruk av energi i forhold til forskyningssituasjonen, smarte nettverk, lokal produksjon og lokal lagring. Dette er typiske områder nye aktører og grundere vil fokusere på, både med nye teknologier, løsninger og forretningsmodeller. Derfor blir det avgjørende for hvordan man åpner for disse kreative ressursene.

Nye markedsmekanismer

For å få bedre ressursproduktivitet trenger vi nye markedsmekanismer. Mange av løsningene i fremtidens bærekraftige energisystem kjenner vi ikke. Det vi vet er at dette markedet er enormt, både her i Norge og internasjonalt. Hva skal til for at norske leverandører kan ta del i dette grønne skiftet? I en nylig publisert undersøkelse fra CenSES/TIK senteret sier 75% av leverandørene til offshore vind at de opplever at fravær av hjemmemarked gjør det vanskelig å lykkes i et internasjonalt marked, og det er for SMBene det er vanskeligst.

Energipolitikken må ikke bare være for de store, da får vi bare mer av det samme og ikke endringer i tide. «If you do like you did, you get what you got». Vi må satse på nye aktører. Det er de nye som kommer med nye teknologier, løsninger og forretningsmodeller. **Vi må utvikle de store og etablere flere små.**

Vi har mange store og sterke bedrifter som har vokst internasjonalt innen produksjon av ren energi. Statkraft, Statnett, Statoil, SN Power, Vardar, Scatec Solar og andre. Disse burde se på sin samfunnsrolle og fungere som andemor for de små kyllingene.

Noe vi ønsker å unngå er at det etableres nye grønne arbeidsplasser i våre naboland basert på billig norsk grønn strøm, bare på grunn av ulike skatte- og avgiftssystemer. Et grelt eksempel er Apples nye datasenter i Danmark. I Norge måtte de betale elavgift, i Danmark slapp de.

Fra Invest in Norway har vi erfart stor interesse for investering i norsk vindkraft. Hvorfor ikke ta dette et skritt lenger og bygge fornybar produksjon på norsk jord

eller sokkel som er bare direkte koblet til petroleumsinstallasjonene eller utenlandske markeder og prismekanismene der? Slik som vi har gjort på olje. Da hjelper vi Europa.

Aktiv stat

Man blir ikke best uten å satse. Et lite land som Norge kan ikke satse på alt, vi må velge. Det betyr at vi må lage ordninger og incentiver som medfører satsing på noen områder hvor man har særlige komparative fortrinn. Ren energi er et slikt område.

Skal man nå målene må det innoveres og omstilles mer i det offentlige og i offentlige etater. Offentlige innkjøp må åpne for mer innovative løsninger. Stat og kommuner må bli aktiv pådriver for morgendagens utslippsfrie samfunn gjennom effektive elnett, for energieffektivisering, smarte løsninger og elektrisk transport. Privat offentlig samarbeid bør fremmes.

At Staten aktivt sørger for gode stabile rammebetingelser vil redusere inntektsrisiko for investeringer.

Oppsummering

Ren energi er en internasjonal forretningsmulighet. EU ser en 60% økning av TWh fram mot 2050 som et resultat av elektrifisering av samfunnet. Det er viktig hva Norge bidrar med internasjonalt og i Europa, Energimeldingen må ikke bli nærsynt. Markedene blir mer internasjonale, og nye forretningsideer er grenseløse (uber, airbnb)

Det grønne skiftet betyr at vi må bli bedre på å skape noe nytt. Vi må bygge nye landslag der Norge allerede har komparative fortrinn og der vi har kompetansen til å gjøre en forskjell. Vi må ruste Norge for fremtiden, for verdensmesterskap – ikke kretsmesterskap!

Industrimeldingen skal utarbeides i året som kommer. Drømmen hadde vært at Energimeldingen og Industrimeldingen hadde blitt behandlet under ett eller i sterk synergi lik at Norge får en helhetlig energi- og næringspolitikk som skaper nye internasjonalt konkurransedyktige bedrifter i det grønne skiftet.